

Beleidsnota voor- en vroegschoolse educatie gemeente Deurne 2019 – 2023

Inleiding en achtergrond

Ieder kind heeft talent. Helaas lopen sommige kinderen het risico om deze talenten niet te ontwikkelen doordat zij opgroeien in een minder gunstige omgeving. Deze kinderen lopen op jonge leeftijd mogelijk een onderwijsachterstand op en krijgen nauwelijks de kans om deze later in te halen. Deze achterstand heeft een negatieve invloed op hun schoolprestaties en uiteindelijk op hun deelname aan de arbeidsmarkt.

De overheid zet zich in om ieder kind gelijke kansen te geven in het onderwijs. Dit gebeurt onder andere door voor- en vroegschoolse educatie (vve). Vve is een vorm van onderwijs voor kinderen tussen de 2.5 – ongeveer 6 jaar. Voor de kinderen tussen de 2.5 en 4 jaar wordt deze vorm van onderwijs gegeven op de voorscholen, dit zijn vaak kinderopvangorganisaties. Voor de kinderen tussen de 4 en 6 jaar wordt deze vorm van onderwijs gegeven op de vroegscholen, hier vallen groepen 1 & 2 van de basisschool onder.

Vve heeft als doel om kinderen met geen/beperkte onderwijsachterstand te laten beginnen in groep 3. Dit gebeurt door het aanbieden van een kwalitatief goed vve- programma dat zich richt op de volgende ontwikkelingsdomeinen: taal, rekenen, sociaal-emotionele ontwikkeling en motoriek. De basis voor de kwaliteitsimpuls vve is te vinden in de documenten Kwaliteitsagenda primair onderwijs 2007 en Basis voor presteren 2011. De uitwerking is beschreven in de Wet ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (Wet OKE) en het waarderingskader vve van de Inspectie voor het Onderwijs.

Vve in de gemeente Deurne

In de gemeente Deurne investeren wij in preventie (Beleidsnota Sociaal Domein 2018 – 2021). Wij geloven dat achterstanden, ongelijkheden en problematiek deels voorkomen kunnen worden door vroeg ondersteuning te bieden wanneer nodig. Deze ondersteuning begint al voordat een kind naar de basisschool gaat. Het aanbieden van een kwalitatief goed vve-programma, leidt tot een goede start op de basisschool en een goede basis waardoor ieder kind zijn of haar talenten kan ontwikkelen.

Het aanbieden van een kwalitatief goed vve-programma gebeurt in samenwerking met het onderwijs, voorschoolse voorzieningen, het consultatiebureau en de gemeente Deurne¹. Dit gebeurt aan de hand van dit beleidskader en het kwaliteitshandboek vve. De organisaties hebben vertegenwoordigers in de werkgroep vve. Daarnaast voeren het onderwijs, voorschoolse voorzieningen en de gemeente minimaal jaarlijks een bestuurlijk gesprek in de stuurgroep LEA. In de samenwerking heeft de gemeente de volgende rollen en bevoegdheden:

- Ontvangen en beheren van vve-middelen voor de voorschoolse voorzieningen;
- Een inspanningsverplichting om alle doelgroepkinderen te leiden naar een voorschoolse voorziening;
- Realiseren van voldoende plekken waar een kind een vve-programma kan volgen;
- Regierol ten aanzien voor- en vroegschoolse besturen.

¹ In 2019 zijn in Deurne vanuit het onderwijs Prodas en vanuit de voorschoolse voorzieningen Spring en Eige Wijzz vertegenwoordigd. Het consultatiebureau is onderdeel van De Zorgboog.

1. Beleidscontext op gemeentelijk niveau

1.1 Doelgroepdefinitie

In de gemeente Deurne behoren kinderen tot de doelgroep vve als ze vallen onder één van de volgende categorieën:

- a) Kinderen van laagopgeleide ouders: het kind zou in het primair onderwijs op basis van het opleidingsniveau van de ouders tot de groep leerlingen behoren die onder de gewichtenregeling vallen;
- b) Tweetaligheid: in de thuissituatie wordt door de ouders weinig of geen Nederlands gesproken (asielzoekers, buitenlandse arbeiders, buitenlandse afkomst);
- c) Kinderen uit risicogezinnen: ouders met een psychiatrische achtergrond, multi-probleemgezinnen.
- d) Kinderen met een geobserveerde achterstand (medische factoren), gerelateerd aan taal- en/of leerachterstand.

Er geldt dat deze kinderen alleen in aanmerking komen voor vve als bij gebaat zijn bij een vve-programma. Hierbij moet duidelijk dat er een achterstand verminderd/verholpen kan worden door deel te nemen aan een vve-programma.

Wij hanteren een brede doelgroepdefinitie vve, op deze manier kunnen meer kinderen gebruik maken van het vve-programma. Op basis van deze doelgroepdefinitie kwamen in 2018 71 kinderen in aanmerking voor vve. Ieder jaar stijgt of daalt dit aantal licht.

1.2 Bereik

De gemeente hanteert als doel een 85% bereik. Dit houdt in dat van de groep kinderen met een vve-indicatie, 85% van deze groep daadwerkelijk deelneemt aan een vve-programma. Het uitgangspunt is dat kinderen met een vve-indicatie voorrang hebben bij plaatsing op een vve-peutergroep en er voor hen een plaats beschikbaar is.

Op advies van het consultatiebureau worden er 35 vve-plaatsen op de voorscholen gerealiseerd. De voorscholen zijn verspreid over de gemeente, ter bevordering van de toegankelijkheid en laagdrempeligheid. Op basis van het woonadres van kinderen met een vve-indicatie over de afgelopen jaren, heeft het de voorkeur dat de voorscholen in de volgende kernen of wijken staan:

- a) Deurne
- b) Zeilberg
- c) St. Jozef
- d) Liessel

De voorschoolse voorzieningen staan geregistreerd in het Landelijke Register Kinderopvang als vve-locatie, bieden een erkend vve-programma aan en hebben voldoende vve-opgeleid personeel.

1.3 Toeleiding

De toeleiding van kinderen naar vve kan op de volgende plaatsen starten:

- a) Bij de reguliere contactmomenten bij het consultatiebureau;
- b) Bij de voor- en voerschoolse voorzieningen;
- c) Bij de huisarts.

De landelijke eis is dat in ieder geval kinderen met een vve-indicatie tussen de 2.5 en 4 jaar een vve-programma aangeboden krijgen. De toeleiding binnen de gemeente kan echter al starten vanaf 2 jaar. De verwachting is dat door een vroege toeleiding, een kind meer profiteert van het vve-programma op de voerschool doordat het kind langer de tijd heeft om te wennen aan de nieuwe omgeving.

Ouders worden op iedere plek geïnformeerd over de mogelijkheden van vve (namelijk: locaties, urenafname en financiële aspecten). De vve-indicatie wordt enkel afgegeven door het consultatiebureau. Het consultatiebureau informeert de voerschoolse voorziening na het afgeven van de indicatie.

1.4 Lokale coördinatie vve

De lokale coördinatie van vve ligt bij de beleidsmedewerker van de gemeente en -wanneer nodig- een extern adviseur. De taakverdeling en verantwoordelijkheden worden jaarlijks vastgelegd in een uitvoeringsplan. Dit plan wordt vastgesteld door het afdelingshoofd via een mandaatregeling. De beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering worden voorgelegd aan de werkgroep vve. In de werkgroep vve worden alle aspecten en verbeterpunten van vve-beleid op inhoud en uitvoering vastgesteld. De kwaliteit van uitvoering ligt bij het management van de vve-locaties. Hierbij vormen locatieplannen vve de basis. In een locatieplan worden doelen en activiteiten van een voor- of vroegschool gekoppeld aan de normen en indicatoren van wetgeving en lokale ambities.

1.5 Resultaten van vve

Gemeente, voorscholen, schoolbesturen en het consultatiebureau zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de resultaten van vve. De gemeente maakt afspraken met de voorschoolse voorzieningen over de doorlopende lijnen, afstemming en de kwaliteit van uitvoering, onder andere: groepsverhouding, vve-programma, minimum aantal dagdelen vve en opleidingsniveau pedagogische medewerkers. Daarnaast maken de gemeente, conform aan de wetgeving, afspraken over de opbrengsten van vve. Deze opbrengsten hebben ook betrekking op de kinderen met een vve-indicatie die niet volledig deelnemen aan het vve-aanbod. Voor de periode 2019 – 2023 worden de volgende afspraken met de vroegscholen gemaakt:

- Bij minstens 85% van de kleuters, die met een taalachterstand instromen in groep 1, is de taalachterstand eind groep 2 afgenomen met minstens twee maanden. Dit wordt gemeten door het eigen volgsysteem van de school.
- Bij minstens 85% van de kleuters met een fors taalachterstand (meer dan 8 maanden), die met een taalachterstand instromen in groep 1, is de taalachterstand eind groep 2 afgenomen met minstens drie maanden. Dit wordt gemeten door het eigen volgsysteem van de school.
- 85% van de doelgroepkinderen voldoet zonder doublure aan de kerndoelen van het SLO om over te gaan naar groep 3.

Een verdere uitwerking van de afspraken staat uitgewerkt in het Convenant voor- en vroegschoolse educatie (vve) 2019.

1.6 Systematische evaluatie en verbetering vve op lokaal niveau

De gemeente meet jaarlijks de effecten van vve met behulp van monitoring en evaluatie. Hierin worden de afspraken (zoals genoemd bij 1.5 'Resultaten van vve' en verder uitgewerkt in het Convenant voor- en vroegschoolse educatie (vve) 2019) meegenomen. Op basis van het jaarlijks rapport worden verbeterpunten beschreven en uitgevoerd.

1.7 Deskundigheidsbevordering, her- of bijscholingen vve

Het uitgangspunt is dat voor- en vroegscholen de (extra) scholingen zelf regelen. De behoefte aan deze scholingen wordt in de werkgroep vve besproken. In de werkgroep wordt gekeken of er slimme combinaties gemaakt kunnen worden en waar de gemeente mogelijk kan ondersteunen.

1.8 Ouders en vve: het beleidskader

Het betrekken van ouders draagt positief bij aan de kwaliteit en effecten van vve. Voorbeelden van ouderbetrokkenheid zijn het meegeven van thuisopdrachten, (coachings)gesprekken en voorleesactiviteiten. Om deze reden is het belangrijk dat vve-locaties een ouderbeleid schrijven waarin visie, doelen en activiteiten opgenomen zijn. Het beleidskader van de gemeente is de richtlijn waarbinnen de vve-locaties invulling kunnen geven aan eigen beleid. Doel is om op zowel beleids- als locatieniveau te voldoen aan de normen zoals beschreven in het waarderingskader vve van de Inspectie voor het Onderwijs.

Gericht ouderbeleid

Het locatieplan met betrekking tot ouderbeleid staat op papier, bevat een analyse van de ouderpopulatie en beschrijft de doelen. Op basis van de analyse van de ouderpopulatie zijn visie, doelen en wensen concreet vastgelegd. De analyse geeft inzicht in taalachtergrond, opleidingsniveau, beschikbare tijd in verband met werk en of het een éénoudergezin betreft.

Adequaat informeren van ouders

De ouders dienen aantoonbaar geïnformeerd te zijn over het ambitieniveau van de locatie en de doelen ten aanzien van ouders. Verder omvat de informatie beleid met betrekking tot ouders, informatie-uitwisseling, veiligheid, gezondheid, pedagogische visie, plaatsing en doelen van vve.

De intake

Er wordt een standaard intakeformulier door de vve-locaties gebruikt waarop voldoende relevante informatie over het kind opgenomen wordt. Het gaat daarbij om de samenstelling van het gezin, bijzonderheden met betrekking tot de ontwikkeling van het kind, gezondheid en gedragskenmerken, eet- en slaapritme, de wijze van opvoeden en stimuleren van de ontwikkeling (rol van beide ouders, tijd voor het kind, voorlezen, spelen, thuistaal).

Ontwikkelingsstimulerende activiteiten thuis

De ouders worden gestimuleerd thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten uit te voeren. Ouders krijgen materialen mee naar huis en worden ondersteund in het gebruik ervan. Leidsters koppelen met de ouders terug of en hoe de activiteiten zijn uitgevoerd.

Participatie

Er worden regelmatig ouderactiviteiten door de vve-locaties georganiseerd waarbij het doel is tenminste 60% van de ouders van doelgroepkinderen te bereiken. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om informatiebijeenkomsten, themabijeenkomsten, inloop, activiteiten uitvoeren met het kind bij binnenkomst.

Informatie over de ontwikkeling van het kind

Minimaal 2 keer per jaar worden de ouders geïnformeerd over de ontwikkeling van hun kind. Dit gebeurt op basis van observatiegegevens. Bij zorgpunten worden ouders direct geïnformeerd en zijn er vaker gesprekken.

Thuistaal

Bekend moet zijn welke taal de ouders spreken. Belangrijke informatie dient begrepen te worden. Het uitgangspunt is om zoveel mogelijk in het Nederlands te communiceren, indien het Nederlands onvoldoende begrepen wordt, wordt schriftelijke informatie in de thuistaal verstrekt. Bij oudergesprekken kan het nodig zijn een tolk in te schakelen. Het uitgangspunt is dat er een tolk uit het eigen netwerk wordt gezocht. Is de tolk uit het eigen netwerk niet beschikbaar, dan wordt de situatie aan de gemeente voorgelegd.

1.9 Financiële middelen

De voorscholen ontvangen de vve-middelen van de gemeente als onderdeel van het onderwijsachterstandenbeleid van het Rijk. De gemeenteraad stelt vast dat de middelen die vanuit het Rijk worden ontvangen, de enige middelen zijn ten behoeve van vve. Vanuit het onderwijsachterstandenbeleid kunnen de middelen aan het volgende worden besteed:

- Voorzieningen voor voorschoolse educatie;
- Overige activiteiten (naast vve) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal;
- Afspraken over vve met bevoegde gezagsorganen van het onderwijs en voorschoolse voorzieningen.

De schoolbesturen van de vroegscholen ontvangen vve-middelen rechtstreeks via het ministerie van OC&W.

2. Beleidscontext met betrekking tot de kwaliteit van uitvoering

Op de vve-locaties wordt een kwaliteit van uitvoering verwacht die voldoet aan de kwaliteitseisen zoals beschreven in het waarderingskader vve van de Inspectie voor het Onderwijs. De GGD controleert jaarlijks deze kwaliteitseisen. Indien niet aan de verwachte kwaliteit wordt voldaan, dient een plan van aanpak opgesteld te worden met verbeterpunten. Het betreft de onderstaande aspecten.

2.1. Het programma

De keuze van vve-programma's wordt aan de voor- en vroegscholen overgelaten. In de voorscholen wordt gewerkt middels een NJI-erkend programma of integraal programma. Een vve-programma werkt als het consequent en volledig wordt aangeboden. De doelen en activiteiten dienen daarom met behulp van jaarplanningen en weekplanningen planmatig aangeboden te worden. Binnen de planningen is er voldoende tijd ingeruimd voor taalontwikkeling op alle taalfacetten en taalvaardigheden. In de planning is zichtbaar dat de moeilijkheidsgraad groeit naarmate het jaar vordert. Daarnaast wordt het aanbod afgestemd op leeftijd- en ontwikkelingsverschillen tussen kinderen.

2.2 Het pedagogisch klimaat

Het gedrag van de pedagogische medewerkers dienen zich te kenmerken door respect en positieve ondersteuning voor alle kinderen. Het pedagogisch gedrag is consequent, structureert en stelt gedragsgrenzen waarbij de kinderen in de context het hoe en waarom toegelicht krijgen. Samen spelen en delen wordt bevorderd en conflicten worden samen opgelost. Kinderen hebben de ruimte om hun zelfstandigheid te ontwikkelen en zelf keuzes te maken binnen gevisualiseerde regels. In het lokaal zijn verschillende hoeken en taaluitlokkende, ontdekkende en fysieke materialen.

2.3 Het educatief handelen

De taakverdeling van de pedagogische medewerker is in overleg en in afspraken geformuleerd op papier. Deze afspraken worden regelmatig besproken en zo nodig herzien. De doelen en activiteiten komen overeen met deze taakverdeling. In het educatief handelen is er een duidelijke plaats voor taalontwikkeling. Er zijn veel open vragen en er is veel communicatie over en weer waarbij vooral ook de kinderen aan het woord zijn. Activiteiten sluiten aan bij het ontwikkelingsniveau van de kinderen en zijn gericht op actieve betrokkenheid. De kinderen krijgen ruimte om zelf oplossingen te vinden. De pedagogische medewerkers begeleiden, zijn beschikbaar en gaan op in initiatieven van de kinderen.

3. Beleidscontext met betrekking tot zorg

Iedere vve-locatie heeft contacten met het consultatiebureau. Daarnaast heeft iedere vve-locatie een contactpersoon vanuit Zorg in Deurne in de vorm van een gezins- en jongerencoach. Mochten er vraagstukken met betrekking tot zorg komen die verder gaan dan wat vve beoogd, kan er contact worden opgenomen met deze twee organisaties. De pedagogische medewerkers zijn bekend met de mogelijkheden van het consultatiebureau en Zorg in Deurne. Zij hebben indien nodig overleg met de ouders over de mogelijkheden en zijn in staat om de ouders daarin de weg te wijzen.

4. Kwaliteitszorg

Op de voor- en vroegscholen heeft iemand de taak en verantwoordelijkheid vve te coördineren en de kwaliteit te bewaken. Tenminste één keer per jaar worden de kwaliteitsaspecten van vve geëvalueerd en gerapporteerd door de voor- en vroegscholen. Resultaten worden besproken in de stuurgroep LEA en de werkgroep vve. Op basis van de evaluatie wordt planmatig aan verbeterpunten gewerkt. Borging van de kwaliteit van vve is een voortdurend proces.

5. Doorgaande lijn

Kenmerk en kracht van vve zitten in een doorlopend educatief aanbod in de leeftijdsfase 2 tot 6 jaar. Dat vraagt afstemming en doorgaande lijnen tussen voor- en vroegscholen.

Op de voor- en vroegscholen is iemand die de contacten onderhoudt en zorgt voor de aansluiting en warme overdracht tussen voor- en vroegscholen. Punt van aandacht is de doorstroom van een vve-voorschool naar een school waar het vve-aanbod voortgezet wordt. Bij de overdracht van voor- naar vroegschool worden in elk geval de zorgkinderen besproken (warme overdracht). Voor alle kinderen wordt relevante informatie over de ontwikkeling en geboden zorg en educatie doorgegeven. Dit gebeurt op basis van een kinddossier en/of overdrachtformulier.

Het aanbod van de voor- en de vroegschool sluiten op elkaar aan. Dit kan door werkwijzen en routines met elkaar te bespreken en op elkaar af te stemmen. De vve-programma's hoeven niet hetzelfde te zijn. Het doel hiervan is een doorgaande lijn voor de kinderen te waarborgen.

Op de onderdelen het pedagogisch klimaat, het educatief handelen en de wijze waarop ouders betrokken worden, zijn de verschillen tussen de voor- en vroegschool zo klein mogelijk. Er is sprake van afstemming en soortgelijke werkwijzen. Op het onderdeel begeleiding en zorg gebruikt de vroegschool de informatie van de voorschool.

6. Opbrengsten

Op gemeentelijk niveau zijn afspraken gemaakt over de resultaten eind voorschoolse periode en eind groep 2. Over de wijze van meten zijn eveneens afspraken gemaakt. Op de vve-locaties dienen de resultaten van voldoende niveau te zijn. Dit staat opgenomen in het Convenant voor- en voegschoolse educatie (vve) 2019.